

KORNIS-SZÖVEGEK

KÁDÁR, AZ UNALMAS

Kádár János rövid időn belül már a második színpadi szerzőt ihlette meg. Szigethy András közelmúltban bemutatott *Kegyelem* című darabja után nem sokkal színre került a Kornis Mihály által... Itt most valami olyasminak kel-lene következnie, hogy „írt dráma” - de hát ez egyszerűen nem lenne igaz, hiszen *A Kádár házaspár* két darabja közül részint egyik sem dráma, részint pedig nem is Kornis írta őket.

Az előadás rendezője, Ács János okkal nevezi „talált tárgyakkal” a szövegeket az Új Színház (egyébként feltűnően szép, igényes) „Újságja” hasábjain. *A Kádár-beszéd* voltaképpen az egykori pártfőtűt-kár utolsó, lényegében már elborult elmével, betegen elmondott beszéde, *a Kádárné balladája* pedig különböző dokumentumokból, interjúkból van összeollózva. Az előbbi a szerző csak némileg alakította át; a sajátos tördelés, a helyenkénti kiegészítések, betoldások formálják némiképp, ám így is csak erős túlzással nevezhető önálló írói alkotásnak. Az utóbbinál hangsúlyosabb az írói munka, de az is átformált interjúnak tűnik. Komis nyilvánvalóan nem akart drámát írni a különböző dokumentumokból. Hogy a szöveg fellelésének és a kontextus apró módosításainak játéka izgatta-e, vagy az esztétikai megformálás helyett a színházi esemény megteremtésének lehetősége érdekelte, nem tudom. Am az eredmény (a létrejött előadás) sem ezt, sem azt nem igazolja.

Nem hiszem, hogy ez elsősorban az előadás hibája lenne. *A Kádárné balladája* (melynek a kissé fellengzős cím ellenére sem lényegileg, sem atmoszferikusan nincs semmi köze a ballada műfajához) valóságos történelemóra. Minden drámai helyzetet nélkülöző, elképesztően hosszú és érdektelen adatsort tartalmazó monológ, amelyen valószínűleg képtelenség a személyesen nem érintett, illetve a nem az adott történelmi korszakot kutató néző számára átélhetővé, izgalmassá tenni. Lehet persze ennek kapcsán arról elmélkedni, hogy milyen érdekes, ahogy Kádárné a nagy történelmi fordulatokat a maga hétköznapi, „háziasszonyi” módján megéli - csak hát ez sem több egyszerű

Kádárné: Nagy Mari (Schiller Kata felvétele)

nél; a szöveget sem drámaivá, sem érdekesítővé nem teszi. *A Kádár-beszéd* pedig még kínosabb. A színen az a privát izgalom is eltűnik, amit a tördeléssel való játék nyomán követése, a betoldásoknak az eredetivel való összevetése kelt az olvasóban. Ami marad: egy nagyon hosszú, zavaros, érdektelen szövegfolym. Ősintén szólva nem emlékszem, hogy valaha is untam volna színházi előadást annyira, mint *A Kádár házaspárt*.

Kornis egyébként ajánlásában azt tanácsolja a majdani rendezőnek, hogy tekintse a szöveget pusztán egy „színpadi látomás verbális alapjának”. Hogy hogyan, arra vonatkozólag meglehetősen homályosan utal, ám úgy hírlík, az első ötlet szerint a monológokat filmbejátszások, dalok kísérték volna. Lehet, hogy ez valamivel változatosabbá, kevésbé unalmassá tette volna a bemutatót, de kötve hiszem, hogy ettől az színpadi látomássá vagy akár csak feszültté, izgalmassá, való-

ban drámaivá tudott volna válni. Ács János végül a monológok korrekt és puritán színészi megvalósíttatása mellett döntött. Nagy Mari és Helyey László elismerés-re méltó memóriával és érzékelhető igyekezettel próbálják színszerűbbé tenni a szöveget. Nem az ő hibájuk, hogy nagyon kevés sikerrel járnak. (Nagy Mari - aki azért mégis egy valamennyi-re körülírható, de akár fiktként is elképzelhető figurából indulhat ki - valamivel többel; Helyeynél eleinte érződik a figyelem, hogy se az ismert történelmi személyiséget ne utánozza, se túlzottan elesettnek ne tűnjön, aztán helyenként mégis előjönnek az ismert gesztusok, a jellegzetes hanghordozás, s a monológ csaknem paródiába csúszik át.) Menczel Róbert *A Kádár-beszédhez* látványos teret képzelt el: a terem arénaszerűen emelkedő széksorait a nézők mint a beszéd hallgatói népesítik be, Kádár pedig egy szimbolikus is értelmezhető pléhgödörben szónokol. (Más kérdés, hogy a tetszetős megoldás miatt a másik monológ tere jelentősen beszűkül.)

Az egyértelműnek tűnő kudarc ellenére sem mondhatnám, hogy *A Kádár házaspár* bemutatója nem vált

volt olyan fóruma, amely ne foglalkozott volna részletesen a produkcióval, a premiért il-lusztris személyek (pártvezetők, parlamenti és önkormányzati képviselők, humoristák, színházigazgatók) sora tekintette meg, s nyilván nem lesz ez másként a következő előadásokon sem. Vagyis a színház „társadalmi funkciója” szempontjából fontossá vált az előadás. Kár, hogy az esztétikai funkciójához alig van köze.

ÚRBÁN BALÁZS

Kornis Mihály: *A Kádár házaspár* (*Kádárné balladája* - *A Kádár-beszéd*) (Új Színház - Stúdiószínpad)

Dramaturg: Lőkös Ildikó, Vörös Róbert. Díszlet.: Menczel Róbert. Jelméz: Kovalcsik Anikó. A rendező munkatársa: Sütő Anikó. Rendezte: Ács János.

Szereplők: Nagy Mari, Helyey László.